

Značilnosti nove dobe zgodovine Cerkve

Obsega obdobje od Bonifacija VIII. do westfalskega miru (1294-1648). Med tem, ko je prehajanje antične dobe v srednji vek, označeno z določenimi dejavniki (zaton rimsko-grške civilizacije, vzpon novih evropskih narodov, vzpon Islama), je obdobje od srednjega veka, do današnje dobe ena sama dolga prehodna faza. Obsega pomembna dogajanja kot so avignonski eksil, zahodni razkol, verska kriza 16. stol. To obdobje ni več srednji vek, ne more pa se prištevati niti v moderno dobo.

Zemljepisno področje, doslej omenjeno na Evropo se z odkritjem prekomorskih dežel raztegne tudi na novi svet. Ekspanzija v tej smeri je do 16. stol. skoraj izključno v rokah Špancev in Portugalcev, za ostale Evropejce pa še vedno ostaja v središču pozornosti Evropa sama. Vzhodna Evropa je v znamenju borbe proti Turkom, v čemer jo podpira verski in misijonski idealizem.

Politična in socialna organizacija se v srednjem veku izraža v fevdalnem krščanskem imperiju. V tem obdobju pa se pojavljajo nacionalne monarhije, ki zahtevajo zase absolutno neodvisnost na zunaj, na znotraj pa upravni centralizem. Vendar še dolgo ostane živa srednjeveška ideja krščanskega cesarstva.

Pojmovanje sveta in življenje prehaja iz teocentrične miselnosti v moderno miselnost, ki poudarja avtonomnost človeških in zemeljskih vrednot: je subjektivna, individualistična, geocentrična. Tako usmerjenost jasno izrazi nominalizem 14. stol.

Vendar je prehod počasen, sholastična miselnost še dolgo ostaja ena odločujočih sil. Protestantizem mnogo pretirano spet oživi avguštinsko teologijo in tudi idejo netolerantnosti, ki spominja na križarske vojen in srednjeveške borbe proti krivoverstvu.

To obdobje bi lahko označili kot *jesen srednjega veka* ali tudi kot dobo *novega rojstva*. Z ozirom na zgodovino Cerkve je morda najprimernejše ime **doba reform**, saj prav problem reforme Cerkve označuje ta stoletja.

V verskem življenju se ob mistiki, ki posebno v germanskih deželah prežema ljudi, vedno bolj pojavlja pretiran individualizem, ki ostro kritizira tradicionalne institucije in tudi nauk Cerkve. Papeštvo v poskusih, da bi še enkrat doseglo hegemonijo nad celim svetom, doživi težak poraz, še bolj kasneje zahodni razkol.

Primat omajajo poskusi, da bi spremenili ustavo Cerkve v demokratično parlamentarni sistem. Dekadenco v verskem življenju klera in ljudstva vse bolj zahteva Cerkev. Rezultat novih miselnosti so krivoverska gibanja Wycliffa in Husa, kasneje pa protestantsko gibanje Lutera, Zwinglija in Kalvina, ki dokončno razbije edinost krščanstva na zahodu.